herpy

KOPPARÖDLOR

Texas Alligator Lizard

Gerrhonotus infernalis

Gerrhonotus infernalis är en kraftig, brunaktig ödla med ljusa tvärband från kalkstensraviner och ekskog i centrala Texas och norra och centrala Mexiko. Den blir 30-60 cm, är dagaktiv, klättrar bra och lägger många ägg. Den är härdig och förlåtande i skötseln, men syns sällan i handeln.

Familj: Anguidae Tidigare namn: *Gerrhonotus liocephalus infernalis; Gerrhonotus taylori*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**30-60 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Klippterräng och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**90 × 60 × 60 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-29 °C**
Värmeplats	**38-42 °C**
Temperatur, natt	**15-21 °C**
Luftfuktighet	**40-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**18-48 mån.**
Kullstorlek	**5-31 ägg**
Kullar per år	**1**
Inkubation	**48-70 dagar** vid 24-26 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gerrhonotus infernalis är en kraftig ödla med brett huvud, korta lemmar, kölade, pansarlika ryggfjäll och en lång, delvis gripande svans. Ryggen är gulbrun till rödbrun med åtta till tio ljusare tvärband som är svagt kantade med brunt. Ungarna är djupt metallbruna med skarpa, vita band, och teckningen blir mer utsuddad med åldern. Huvud och buk är som regel utan teckning.

Arten räknas som den största av de nordamerikanska kopparödlorna och blir upp till omkring 60 cm med svans, varav högst omkring 20 cm kropp och huvud. Nykläckta ungar är omkring 10 cm. Hanarna blir större och får ett mycket bredare huvud än honorna, och honorna har en längre och kraftigare bakkropp. Vid svansroten har hanen en tydlig utbuktning efter hemipenis.

Arten beskrevs av Spencer Fullerton Baird 1859. Äldre litteratur behandlar den som en underart till *Gerrhonotus liocephalus*. Sedan en revision av släktet 1994 räknas *G. infernalis* som en självständig art som lever från Texas till Hidalgo, medan *Gerrhonotus liocephalus* lever längre söderut, från Guerrero och Puebla till Chiapas. Skötselkunskap från Texas och nordöstra

Mexiko under det gamla namnet gäller därför denna art. År 2018 beskrevs beståndet i låglandet i Cuatro Ciénegas-bassängen i Coahuila som en egen art, *Gerrhonotus mccoyi*. Artnamnet betyder "underjordisk" och pekar på djurets dolda levnadssätt.

Djuret är skyggt, men biter hårt om det blir gripet. Det kan kasta svansen som avledning, och svansen växer bara delvis ut igen. Livslängden i fångenskap är inte dokumenterad; 10-15 år är en uppskattning.

Utbredning och livsmiljö

Gerrhonotus infernalis finns från centrala och västra Texas, särskilt Edwards Plateau och Balcones Escarpment, söderut genom Coahuila, Nuevo León, Tamaulipas, San Luis Potosí, Querétaro och Guanajuato till centrala Hidalgo. Det finns också isolerade bestånd i södra Chihuahua, Durango och Zacatecas. Typlokalen är Devils River i Texas.

Längre mot sydost, från sydöstra San Luis Potosí och Tamaulipas till Veracruz, lever *Gerrhonotus ophiurus*, och *Gerrhonotus liocephalus* lever ännu längre söderut. De är inte medtagna på kartan.

> **Naturlig utbredning:** USA och Mexiko.

LIVSMILJÖ

Gerrhonotus infernalis lever i kalkstensraviner, ekskog och snår, på steniga sluttningar och längs bäckar och källor, från låglandet och upp i bergen. Runt Cuatro Ciénegas i Coahuila lever den bara på bergssluttningarna i ek- och tallekskog över 1.300 m. Den är övervägande dagaktiv, men kan vara framme på natten under försommaren, och lever både på marken och i träd, buskar och bergsspringor, där den klättrar med den halvt gripande svansen som stöd. Den söker skydd i springor, under stenar och i löv och jagar aktivt i lövförnan.

Klimatet har en varm, regnig sommar och en torr, svalare vinter. Dagslängden varierar från omkring 14 timmar i juni till omkring 10 timmar i december. Dagstemperaturen är i genomsnitt 34-36 °C sent på sommaren och 16-21 °C på vintern, och nattemperaturen kan sjunka till omkring 5 °C. Födan är insekter, spindlar, snäckor, skorpioner och andra leddjur och ibland små ryggradsdjur och fågelägg. Honan lägger äggen i maj eller däromkring i fuktig jord under trädstammar eller platta stenar och ligger ringlad kring dem.

Arten är bedömd som inte hotad (LC) av IUCN. Många livsmiljöer är dock påverkade av byggande och exploatering.

Skötsel

TERRARIET

Gerrhonotus infernalis är förhållandevis lugn och kräver mindre utrymme än mer aktiva ödlor av samma storlek. Den är härdig och tål en del avvikelser i skötseln. Ett par ska ha ett terrarium på minst 90 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Större är bättre, för djuren använder hela utrymmet och klättrar mycket.

Botten är en djup blandning av granitgrus, sand och trädgårdsjord eller torv, täckt av ett tjockt lager löv, så att djuren gräver och söker föda. Inred med grenar på flera höjder, bark eller skiffer som gömställen och levande växter som agaver, gräs, tillandsior och ormbunkar. En bakvägg av konststen ger extra klättringsyta. En låg vattenskål med fuktigt underlag under ger ett fuktigt gömställe.

Terrariet kan vara av PVC, glas, trä eller nät, beroende på klimatet i rummet. PVC med glas- eller akryldörrar håller bäst på värme och fukt. Hanarna är territoriella, så de ska hållas var för sig. Ett par kan hållas tillsammans året runt om det finns utrymme att undvika varandra.

TEMPERATUR

Luften i terrariet ska ligga på 25-29 °C på dagen, med en solplats på 38-42 °C under halogenspotar där djuret kan värma sig. På natten ska det vara svalare, omkring 15-21 °C. Mät med digitala termometrar.

Temperatur och dagslängd ska följa årstiden: varmast på sommaren, svalare och med kortare dag på vintern, så att djuret är mindre aktivt och äter mindre. Den kalla perioden ska vara mild, och frost är aldrig acceptabelt.

Byt lamporna när de förlorar effekt, och se till att djuret alltid kan söka sig bort från värmen.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara måttlig, omkring 40-70 %, med högre fukt i gömställena. Spraya terrariet tre till fyra gånger i veckan på sommaren, så att regntiden efterliknas, och mer sällan under den torra tiden. Ha alltid en låg skål med friskt vatten i terrariet, och fyll den då och då över kanten så att underlaget omkring blir fuktigt. Djuret dricker sällan ur skålen och täcker en stor del av sitt vattenbehov genom födan och fuktiga gömställen.

Terrariet ska torka mellan sprayningarna så att det inte uppstår mögel.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver kraftigt ljus och UVB. Använd ett T5 HO-rör för UVB, så att UV-indexet går från 0 till 3 genom terrariet, motsvarande Ferguson-zon 2, och så att djuret kan söka sig ut ur UV-ljuset. Avståndet mellan rör och solplats beror på rörets styrka och på nät och bör kontrolleras med en UV-mätare. Halogenlampor ger värme och nära infrarött ljus, och LED-ljus på omkring 6.000 K ger tillräckligt med ljus för levande växter.

Ljuset kopplas till en timer som följer årstiden: omkring 14 timmar på sommaren och omkring 10 timmar på vintern.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Gerrhonotus infernalis lever av insekter och andra smådjur och jagar aktivt. Ge en varierad kost av syrsor, kackerlackor, gräshoppor, vårtbitare, bönsyrsor, vandrande pinnar, fjärilslarver, spindlar, flugor, fluglarver och skalbaggslarver. Foderdjuren ska vara högst lika stora som djurets huvud.

Djuret tar gärna foder från en pincett, och det ger god motion. Vuxna utfodras 2-3 gånger i veckan, ungar varannan dag. Strö på fodret enligt ett fast schema: två-tre utfodringar med multivitamin följda av en med kalk. Används UVB kan kalk och vitaminer utan D3 väljas. Honor som ska lägga ägg ska ha extra kalk.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är skygg men nyfiken och kan bli mycket lugn och tillitsfull mot sin skötare. Den solar sig på grenar och stenar och jagar genom att smyga sig på bytet, böja framkroppen i en S-form och slå till. Strax före attacken rycker den ibland med svansen som en katt.

Ett vilt eller skrämt djur biter hårt, och ett bett kan göra ont, så hantera bara djuret när det är nödvändigt. Hanarna är territoriella och kan slåss, så de ska hållas var för sig. Honan ligger ringlad kring sina ägg och försvarar dem ofta genom att öppna munnen, blåsa upp sig, fräsa och göra utfall mot en hand som kommer för nära. Tvätta händerna efter kontakt med djur och terrarium, eftersom kräldjur kan bära salmonella.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna har större och bredare huvud och en tydlig utbuktning vid svansroten. Honorna är slankare med en längre bakkropp. I naturen blir arten könsmogen efter 2-4 år, men med rikligt, regelbundet foder kan djuren vara fullvuxna och könsmogna redan efter omkring 18 månader.

PARNING

Parningen sker normalt på hösten och sker på marken: hanen tar tag i honans nacke med munnen, och parningen kan pågå i många timmar. Rikligt med sprayning sent på sommaren, något svalare väder och tätare utfodring (3-4 gånger i veckan) sätter igång parningen. Skilj djuren åt om honan får sår.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger en gång om året på en plats där underlaget är svalt och fuktigt, till exempel i en håla eller under vattenskålen. I naturen sker det omkring maj, i fångenskap även under vinterhalvåret. En kull är på 5-31 ägg, vanligen 10-20. Honan tappar över hälften av sin vikt vid äggläggningen. Hon ligger ringlad kring äggen och försvarar dem som regel, men inte alla honor gör det.

Ge henne en fuktig håla eller låda med jord att lägga i, och stör henne så lite som möjligt. Hon ska ha extra kalk och foder både före och efter äggläggningen.

INKUBATION

Äggen tas försiktigt upp och läggs på ett galler över fuktigt underlag, till exempel bränd lera, i en ventilerad behållare med ett lager urvriden sphagnum överst. Inkubera dem vid 24-26 °C (en uppskattning). Vid 26 °C kläcks äggen efter 48-50 dagar, men många ägg dör vid den temperaturen, så håll dig i den låga änden, där kläckningstiden blir längre, upp mot 70 dagar. Håll fuktigheten hög, men undvik att äggen blir blöta.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är vackert tecknade, kontrastrika och omkring 10 cm långa. Deras krav motsvarar de vuxnas. Efter några dagar tar de små insekter som vinglösa bananflugor, små skalbaggar, små larver och små syrsor. De kan hållas i grupper på 5-7 i ett terrarium på ca 60 × 45 × 45 cm med många lövfyllda grenar som gömställen. Utfodra varannan dag. De växer snabbt, och hanarna blir territoriella vid könsmognaden och ska då skiljas åt.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig och tål en del när grundkraven är uppfyllda. De typiska problemen är:

- Benskörhet vid för lite UVB och kalk, särskilt hos ungar och honor som lägger ägg.
- Fetma vid för feta foderdjur och för lite motion.
- Kvalster och inre parasiter. Nya djur bör vara i karantän i minst tre månader.
- Mögel och luftvägsinfektion vid för blöt, stillastående luft.
- Bett- och svansskador mellan hanar som hålls tillsammans.
- Äggläggningsbesvär hos honor utan en lämplig plats att lägga ägg på.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och äter regelbundet. Om djuret tappar i vikt, inte äter eller andas med öppen mun ska det till en veterinär med erfarenhet av kräldjur.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.